

Naročnina
Dnevna izdaja
za državo SHS
mesечно 25 Din
polletno 150 Din
celoletno 300 Din
za inozemstvo
mesечно 40 Din
polletno 240 Din
celoletno 480 Din
Nedeljska izdaja
celoletno 120 Din, za
inozemstvo 140 Din

SLOVENECE

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Cene oglasov
1 stoip. peti-vrsta
malloglas po 150
in 2 D, večji oglaš
nad 45 mm višine
po Din 2-30, veliki
po 3 in 4 Din, v
uredniškem delu
vrstica po 10 Din
na Dr. večjem g
naročilu popusti
Izide ob 4 zjutraj
razen ponedeljka in
dneva po prazniku

Uredništvo je v Kopnarjevi ulici št. 6/III
Rekopisni se ne vračajo, neizbrani
pisma se ne sprejemajo. Uredništvo
telefon št. 2050, upravnštvo št. 2328

Informativen list za slovenski narod

Uprava je v Kopnarjevi ul. št. 6 v Ljubljani
račun: Ljubljana št. 10.350 in 10.349
za inštitute, Sarajevo št. 7563, Zagreb
št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

Težke ure poljskega parlamentarizma

Ko je lani v maju mesecu izvršil maršal Pilsudski znani prevrat, je bila prva njegova izjava tako ostra in s takimi nenavadnimi izrazi podana kritika parlamenta in poslancev, da je iznenadila ves svet. Kljub temu ponizovanju in žalitvam pa je večina poslancev dolgo časa pohlevno glasovala za vse predloge maršalove vlade in pozneje za vlado njegovega naslednika Bartla. V kratkem času sta ti vladi izvršili velike reforme posebno na finančnem in gospodarskem polju. Ugodno sta rešili dva najvažnejša problema: stabilizacijo valute in ureditev dolgov ter proračuna. Te reforme so bile izpeljane, ne da bi bil poljski davkoplačevalec na novo obremenjen. Nasprotno, davki so bili celo znižani.

Kljub temu so postajale politične razmere vedno bolj neznosne, borba v parlamentu vedno bolj ogorčena in surova, razdalja med vlado in sejmom vedno večja. Vlada je od 444 poslancev mogla računati kvečjemu na kakih 150 poslancev zmerne desnice, dotim so bile vse stranke skrajne desnice in levice ter narodne manjšine odločno proti njej. Najbolj ogorčeni nasprotniki vlade in njenega duševnega voditelja pa so bili in so židje, ki imajo precej močno parlamentarno zastopstvo. Njim se je posrečilo polagoma ustvariti skupen blok vseh protivladnih strank. Na kak pozitiven delavni program seveda ni mogoče zrediti teh strank z ozirom na njihove diametralno si nasprotujoče programe in načelne razlike. Zato je imel ta blok samo en skupen cilj: borbo proti maršalu Pilsudskemu.

Pri velikanski popularnosti in priljubljenosti, ki jo uživa maršal Pilsudski v vseh slojih poljskega naroda, je seveda zelo nevarno objaviti tak program in zato je ta blok napram javnosti proglasil sebe za varuha in branitelja parlamentarizma in se tudi javno ni upal nastopiti direktno proti maršalu. Porabil pa je vsako priliko, da ga zadene in zmanjša njegov vpliv.

Tako je nedavno radikalna ljudska stranka »Wyzwolenie« predložila sejmu obtožnico proti finančnemu ministru Czechowiczu radi prekoračitve v proračunu odobrenih vsot. Demonstrativen značaj te obtožbe je bil očividni. Saj so doslej še vse poljske in tudi vlade tujih držav prekoračile proračune in za to prekoračenje zahtevale in se vedno dobile naknadno odobrenje. Dalje se po zakonu za tako zadevo obtožba lahko predloži še leta pozneje, ko se šele lahko vidi, v koliko je bilo prekoračenje opravičeno ali ne. Opoziciji pri tej obtožbi prav gotovo ni šlo za varstvo državnih interesov, marveč za to, da obtoži ministra, ki je ta prekoračenja napravil v vladi maršala Pilsudskega. Kljub dejstvu, da je imel minister Czechowicz največ zaslug za ureditev državnih financ, je za obtožnico glasovalo nad dve tretjini poslancev.

Pri razpravi o proračunih je ista večina demonstrativno črtala ves dispozicijski fond vojnega ministra Pilsudskega in deloma dispozicijskega fonde notranjega ministra.

Na to je vlada odgovorila s tem, da je predložila sejmu svoj načrt za spremembo ustave. Vodilna misel tega načrta je, postaviti državno avtoriteto na čvrstejšo temelje, dati predsedniku republike večji delokrog in odločilnejši vpliv na zakonodajno in izvršilno oblast in omejiti pravice parlamenta v korist vlade.

Opozicija v pogledu ustavne spremembe ni edina. Levičarji: socialisti in radikalne kmetijske stranke so predložile svoj načrt, po katerem se pravice parlamenta razširjajo. Načrt predvideva enodolni sistem, ločitev cerkve od države in priznanje širokih avtonomij narodnim manjšinam.

Narodni demokrati in druge desničarske stranke pa so nastopile proti splošni volivni pravici, v ostalih vprašanjih pa se deloma približujejo vladnemu načrtu.

O teh načrtih se je razvila živahna in ostra borba, v kateri je opozicija pričela javno napadati maršala Pilsudskega. Ker ni bilo pričakovati, da bi prišlo do kakega sporazuma, ki bi omogočil sprejetje ustave, je bil sejm odgođen, vlada pa je dala predsedniku republike vedeti, da je pripravljena odstopiti, čim bodo dokončana pogajanja za sestavo nove vlade.

Poljska vlada je torej stvarno v ostavki in v tem nestabilnem položaju so uprte oči

Otvoritev pogajanj z Romunijo

Pozdravni govor dr. Kumanudija - Govor rom. poslanika Filodora - Razdelitev dela na 10 odsekov

Belgrad, 8. aprila. (Tel. »Slov.«) Danes popoldne ob petih se je vršila slovesna skupna konferenca naše in romunske delegacije v dvorani zunanjega ministrstva, kjer se navadno vršijo take konference. Romunska delegacija je prišla z romunskim poslanikom na našem dvoru g. Filodorom na čelu. Predpoldne je imela romunska delegacija v romunskem poslaništvu kratko konferenco, na kateri so si romunski delegati razdelili resore. V romunski delegaciji je mnogo odličnih osebnosti romunskega javnega življenja.

Naši delegaciji predseduje pomočnik zunanjega ministrstva g. Lujo Baković. Naša delegacija je prišla v dvorano z zastopnikom zunanjega ministra g. dr. Kumanudijem na čelu. G. dr. Kumanudi je otvoril konferenco s tem-le nagovorom:

»Srečen sem, da na tej konferenci prisrčno pozdravim romunske delegate in da jim izrečem dobrodošlico ter da otvorim pogajanja. Velika strašna vojska, v kateri so prelili naši najboljši sinovi kri in dali svoje življenje, se je končala s povečanjem domovine v skladu z našimi narodnostnimi težnjami. Radi teh velikih sprememb je nastala potreba, urediti razna vprašanja tehničnega, gospodarskega, socialnega in političnega značaja. V mirovni pogodbi so stvari, katerih ureditev zahteva življenje in vsakdanji stik med dvema sosednjima državama.

Takšna ureditev teh vprašanj je potrebna čimprej, ker bo ta okrepila naš položaj in učvr-

stila naše prijateljstvo. Sodelovanje na političnem polju nam bo koristilo, da bomo praktično izvrševali temelje, na katerih sloni prijateljstvo.

Velik interes, ki ga je pokazala romunska vlada o priliki, ko so se pričele priprave za ta pogajanja, osebnosti tukaj navzočih zastopnikov, ki jim je poverjena izvršitev te naloge, kakor tudi pozornost, ki jo je posvetila romunska vlada tem vprašanjem, so veliko jamstvo, da se bo delo posrečilo v našo in vašo korist. Želim najboljšega uspeha!

Za ministrom Kumanudijem se je zahvalil romunski poslanik g. Filodor ter dejal:

»Iskreno se zahvaljujem za čast, ki ste nam jo izkazali, ko ste, gospod minister, otvorili to konferenco in ko ste nam izrekli tople besede. Ta vaša gesta nam je posebno mila. Vaše besede nam dajejo jamstvo, da bo naše delo uspelo. Pomenijo nam najzaupljivejše jamstvo vaše volje, da s tem dobro končamo našo in vašo ureditvo vsa vprašanja, ki se tičejo obeh držav. Gospodje! Naša delegacija Vas zagotavlja, da bo storila vse, da se izvedejo skupni cilji in da se okrepijo prijateljski enoštaji sosednjih prijateljskih zveznih držav.«

Na seji je bilo navzočih okrog 80 izvedencev. Nato so se posvetovali o določitvi dnevnega reda jutrišnje seje. Delo se je razdelilo na 10 odsekov, ki mu vsakemu predseduje naš izvedenec. Naenkrat bodo delali trije do štirje odseki. Smatra se, da bodo trajala pogajanja mesec dni.

Stanovanjsko vprašanje se še proučuje

Nasprotni stališči hišnih posestnikov in najemnikov - Komisija je za delno zaščito najemnikov

Belgrad, 8. aprila. (Tel. »Slov.«) Ker se bližajo prvemu maju, ko bi imela prenehati stanovanjska zaščita, je razumljivo, da je veliko zanimanje za to, kako stališče bo zavzel sedanjí soc. pol. minister glede tega vprašanja, ki je polno najrazličnejših variant, ki so zopet v vsakem mestu drugačne. Za Belgrad naj bi se stanovanjsko vprašanje drugače uredilo, kakor za Ljubljano, Zagreb ali Sarajevo. Zato se bo vprašanje najbrž različno uredilo. Hišni posestniki urgirajo ureditev. Vsak dan prihajajo v ministristvo spomenice, da naj se da hišnim posestnikom prostost v razpolaganju s stanovanji. Glavni razlog njihovih vlog je, da bi se s tem odpravilo pomanjkanje stanovanj. Če bi bila svoboda z razpolaganjem stanovanj, potem bi se po njih mnenju tudi več zidalo in več investiralo v hiše.

A tudi najemniki pošiljajo spomenice, v katerih ugotavljajo, da je sedaj nemogoča odprava stanovanjske zaščite, ter pustiti, da bi najemniki plačevali hišnim lastnikom najemnine, kakor bi jih ti narekovali. Opozarjajo, da se bliža konec šolskega leta, in bi pomenjala svoboda popolno zmešnjavo pri domačem in

družinskem gospodarstvu. Sklicujejo se samo na Belgrad, kjer je bilo odpovedanih okrog 800 stanovanj. Kaj bi bilo potem, če bi se v državi svobodno razpolagalo. Mnogi zagovarjajo srednjo pot, da se naj stanovanjska zaščita stopnjeva odpravljaja.

Komisija, ki je delala na stanovanjskem zakonu v soc. pol. ministristvu, se je izjavila v načelih za dosedanje obliko stanovanjske zaščite in je na stališču, da naj bi se sprejela splošna zaščita. Komisija predlaga, da se naj da vsaj nekaj zaščite uradnikom, zasebnim nameščencem in invalidskim družinam. Komisija je mnenja, da se naj bi pri določitvi stanovanjske zaščite oziralo na razmere v posameznih mestih in bi se na ta način določilo, ali in koliko naj se poviša najemnina.

Kabinet ministristva za soc. pol. objavlja, da je stanovanjsko vprašanje še vedno v stadiju proučevanja. Minister za soc. pol. dr. Drinković bo dal te dni obvestilo, kako je s stvarjo. Nato bo snov pregledal, proučil vse predloge belgradskih taborov. Zasljal bo svoje organe in dal posebni komisiji navodila, ki bo končno izdelala načrt za sestavo zakona.

Organizacija železniškega ministristva

Glavna direkcija odprta

Belgrad, 8. aprila. (Tel. »Slov.«) Organizacija prometnega ministristva bo glede kompetenc odslej tale:

1. Minister, 2. Ministrski pomočnik, eden ali dva, 3. Ministrski inspektor celotnega prometa, 4. Posamezni pokrajinski ravnatelji: Belgrad, Zagreb, Ljubljana, Sarajevo, Subotica. Belgradsko ravnateljstvo bo dobilo svojo izpostavo v Skoplju za Juž. Srbijo. Ali bo ta izpo-

vse Poljske na maršala. Splošno se pričakuje, da bo maršal Pilsudski, ki je znan diktatorično razpoložen državnik odločnih in krepkih potez, temu neprestanemu prerekanju političnih strank napravil energičen konec. Gotovo je, da se Pilsudski zopet pripravlja na velikopotezno akcijo. Ali bo v tej priliki likvidiral s parlamentom in uvedel nov sistem, je še negotovo. Da pa njegove namere niso v prilog parlamentarizmu in političnim strankam, je dovolj jasno povedal v izjavi, ki jo priobčjujejo danes listi. V njej se o političnih strankah in o moralni kakovosti poslancev, o njihovih sposobnostih in rodoljubju izraža na način, kakor doslej še ni govoril nobeden državnik. Parlamentarizmu v sedanjih oblikah so tudi na Poljskem škodli dnevi...

Davčna prostost novih hiš

Belgrad, 8. aprila. (Tel. »Slov.«) Ravnateljstvo za neposredne davke je poslalo na samoupravne enote na njih vprašanje obvestilo o nalaganju samoupravnih davkov na poslopja, ki uživajo davčno prostost. Te zgradbe se naj ne bi obdavčile, ako plačujejo 3% invalidskega, vojnega in zborničnega davka.

Agrarna banka

Belgrad, 8. aprila. (Tel. »Slov.«) Glede privilegirane agrarne banke, o kateri so nekateri listi že poročali, da je že gotova, se je izkazalo, da še ni končno veljavno urejena. Pravosodni minister dr. Srskič bo zaslišal mnenja, kjer je s tem prizadeto ravnateljstvo za kmetijski kredit in druga ravnateljstva. Ta konferenca se bo vršila dne 10. aprila v pravosodnem ministristvu ob devetih dopoldne.

Zakon o notranji upravi

Belgrad, 8. aprila. (Tel. »Slov.«) V notranjem ministristvu izdeluje posebna komisija zakon o notranji upravi. S svojim delom je že precej daleč. S tem zakonom se natančno določa pristojnost posameznih državnih in okrajnih oblastev. Pojačala se bo odgovornost uradnikov in razširila pristojnost velikih županov. V dnevnem časopisju so se pojavile vesti, da sta gotova občinski in društveni zakon. Iz ministristva se zatrjuje, da so te vesti pre zgodnje in da ta vprašanja še niso zre- la za proučevanje.

Premalo hotelov

Belgrad, 8. aprila. (Tel. »Slov.«) Že ob nastopu sedanje vlade se je mnogo govorilo o tem, kako bi se mogli zasebni prihranki, ki znašajo v hranilnicah in bankah v naši državi okrog 10 milijard plodonosno uporabiti za industrializacijo naše države. To vprašanje si je zastavilo trgovinsko ministristvo, oddelek za turizem. Spričo navala tujcev v našo državo, ko je ob tem času že polno tujcev tu, je nastalo nujno vprašanje, kdo bi našo hotelsko industrijo tako zboljšal, da bi mogla prevzeti vse te goste. Zasebni denar se ni zadosti investirati v hotelirsko podjetja, kjer se tu prepočasno amortizira ter odstotki niso tako visoki, kot bi bili v industrijah.

Poseben zakon za propagando tujkega prometa si zastavlja nalogo podpreti hotelirsko industrijo, da bi se vanjo naložen denar bolje investiral. Trgovinski minister dr. Mažuranič se strinja s to mislijo. Ker je hotelirska industrija odvisna od drugih panog, je v rokah prometnega, finančnega in gradbenega ministra, kako naklonjenost bodo posvečali temu vprašanju, ko se bo zakon uzakonil.

Zakon o pravoslavni cerkvi gotov

Belgrad, 8. apr. (Tel. »Slov.«) V pravosodnem ministristvu, oddelek za vere, so napravili sporazumno rešitev, da se uzakoni zakon o pravoslavni cerkvi. Med bosansko hercegovinskimi pristaši pravoslavja je nastal velik odpor proti prvotnemu načrtu, ker so zahtevali pri upravi pravoslavne cerkvene občine več pristojnosti laičnega sveta. Pravoslavni sveti sinod je bil za prvotni načrt. Ker ni hotela nobena stranka bistveno popustiti, so se vršila pogajanja, na katerih je prišlo do sporazuma. Bosansko-hercegovinska cerkev je dosegla več laičnega vpliva. Sedaj ni več ovir, da bi se zakon ne uzakonil.

Uredba o bratovskih skladnicah

Belgrad, 8. apr. (Tel. »Slov.«) Koncem tega tedna bo izdelana in sankcionirana uredba o bratovskih skladnicah in pokojninskem skladu rudarskih delavcev. S tem bo končana perioda rudarskega zavarovanja in bo dobila končno obliko. Danes je prispel v Belgrad sarajevski rudarski ravnatelj na poziv glavnega ravnatelja prof. ing. Gostiše. Pričakuje se še samo predlog srbskih rudarjev, medtem se bodo predlogi pregledali. Koncem tedna se b uredba objavila.

Belgrajske vesti

Belgrad, 8. aprila. (Tel. »Slov.«) V razkri- vanju ročnih pogodb v gozdarskem ministristvu se je izvršil preokret na ta način, da je ministristvo poslalo komisiji tudi v Zagreb in Sarajevo, ki bosta delali vsopredno z belgrajsko komisijo in preiskali vse afe. Čujemo, da be trajalo delo teh komisij še en mesec.

Križevački nadškof Njarađ je prišel v Belgrad radi redovnic češkoslovaške narodnosti, ki še doslej niso zaprosile za jugoslovansko državljanstvo.

Večja skupina poljskih romarjev se mudi danes v Belgradu. Pod vodstvom poljskih škofov potujejo v Rim. Jutri jim bo poljsko poslaništvo priredilo slovesen obed.

Zakon o srednjih šolah bo kmalu izdelan. Sedaj se snov nahaja pred najvišjim odborom dveh načelnikov prosvetnega ministristva in predsednika profsorskega društva Divca.

Inspektor Lazarević v notranjem ministristvu se mudi na Dunaju, da bi odstranil ovire radi uvoza naših svinj in pripravil avstrijsko vlado do tega, da bi preklcala znane veterinarske predpise.

Ljubljanski veliki župan se mudi v Belgradu. Obiskal je notranjega in prometnega ministra.

Velenemci v Avstriji v zatonu

(Od našega rednega dopisnika.)

Na Dunaju, 7. aprila.

Naše časopisje zadosti pozorno zasleduje politično in gospodarsko življenje v sosednji Avstriji. Zato je naravno, da posveča svojo pozornost tudi velenemcem, ki po Seiplovi misli so vedno igralo vlogo v avstrijski politiki. Namesto da bi bili danes le še politična relikvija vsenemškega gibanja, ki bo prej ali slej kronano z Anshlustom, sodelujejo tudi še v sedanji krizi z neko samozvestostjo in domišljavostjo, ki jim utegne podaljšati življenje, kajti za intenzivnejše udejstvovanje so po vojni zgubili svoj raison d'être.

Po Kraljevem Hradcu je bil cesar Franc Jožef malo naklonjen pruski hegemoniji. Včasih je sicer zagotavljal, da je tudi on pred vsem »ein deutscher Fürst«, toda pod prusko kopito pa le ni maral, in trebalo je desetletja, da se je malo bolj sprijaznil s Hohenzollerji. — In ko je sloviti Schönnerer začel razsajati z nekimi velenemci, s svojim »Alldeutsch von Hamburg zur Adria«, je bil slabo zapisan v analih dunajškega Hofburga, bil je celo obsojen in je izgubil mandat, ali njegova stranka v dunajškem parlamentu je živila dalje do poloma. Naš čeljski znanec Karl Hermann Wolf je prišel šele po odhodu Schönnererja bolj do veljave s svojim kričastvom. Ko je dr. Korošec v prvi seji parlamenta leta 1918. prečital slovečo deklaracijo, je bil Wolf tisti, ki je zatulil: »Das sind ja alle Hochverräter!« — To je bila najhujša edina njegova pametna beseda v avstrijskem parlamentu.

Nemški nacionalci se v glavnih ciljih niso razločevali od velenemcev, ali vsled večje uglednosti svojih manir v nastopanju so bili oni »regierungsfähig«, dočim so ostali velenemci po priliki isto, kar Košutovci v ogrskem parlamentu. Kakor so vladajoči Madžari govorili v Hofburgu proti Košutovcem, tako nekako so zlorabili nemški nacionalci malo skupino velenemcev, češ: ako ne pojde tako, kakor mi hočemo, pridejo na naše mesto oni, ki hočejo sploh spraviti Avstrijo pod prusko hegemonijo.

Po prevratu pa se je zgodilo čudo, da so nemški nacionalci izginili in se silili z velenemci v stranko, ki je še skušala rešiti nemškega liberalstva, kar se je sploh še dalo rešiti. Nemški nacionalizem ni bil več dovolj privlačna sila, da bi mogla stranka s takim programom igrati v »Nemški Avstriji« kako vlogo, pač pa je bil program velenemcev še vedno aktualen, in to sedaj toliko bolj, ker je postal Anshlusi ideal vsakega zavednejšega Nemca. Razlika med njimi je bila in je deloma še ta, da dočim eni brez pomiselnosti proglasa Anshlusi, drugi z ozirom na mirne pogoje, v skrbi za asanacijo Avstrije potuhnjeno sprejemajo sedanje stanje, in menijo, da pride čas, ker mora priti, ko pade Anshlusi kot zrela hruška z drevesa v nemško malho.

Mogočna stranka socialne demokracije je brez ovinkov sprejela Anshlusi v svoj program, in ni je doslej stranke, ki bi bolj odločno zahtevala združitev Avstrije z Nemčijo. Kajpada delajo to bolj s svojega strankarskega stališča, ker so socialisti v Nemčiji na vrhuncu in njihovi avstrijski sodruzi čakajo, da pade njihova senca tudi na nje. — Velenemci so torej dobili v vsej socialni demokraciji mogočnega tekmeca v glavni točki svojega programa. In celo takrat, ko velenemci iz taktičnih ozirov in z ozirom na zavzeznike potlačujejo javno gibanje za Anshlusi, so socialisti najbolj kritični in zahtevali združitev. Tako so že socialisti silno omajali stališče velenemcev med volilstvom. Pa tudi krščanski socialisti in Landbundovci so polagoma čedalje bolj očitno in pogumno naglašali, da je Anshlusi edini spas za Avstrijo. Kaj naj torej še ostane velenemcem, da si ohranijo svoje volilce.

In tako so si nekdaj ošabni velenemci začeli izgubljati volilce kar v masah, tako da so jim že prerokovali nečastno smrt Vodstva velenemcev v provincah so začela s strahom opazovati, da jim v volilstvu rapidno nestaje tal pod nogami. Zagnali so alarm in klicali svoje zastopnike v parlamentu in vladi na pomoč in na — odgovornost. V tem je iskati pričetek ribarji v vladni koaliciji. Ker z Anshlustom ni bilo več kaj opraviti, so morali velenemci poseči med staro železo svojega svobodomiselnosti in liberalizma, in privlekli so na dan kulturna vprašanja, ki da se morajo ozirati tudi na velenemški doktrinarski program. Zato tista glasovanja skupaj s socialisti v vprašanjih gradščanskih šol, v vprašanju ločitve zakonov, proti salcburški katoliški univerzi itd. Zato sedaj pri pogajanjih za obnovo koalicijske in vladne večine tisto njihovo intrasigentno stališče v teh vprašanjih, posebno pa v vprašanju solnograške vseučilišča, v katerem so morali krščanski socialisti naravnost kapitulirati.

Med krščanskimi socialisti je veliko nezadovoljnosti proti tako nezanesljivemu, tako drago kupljenemu komponentu vladne večine, — zlasti še radi prepričanja, da bi bili velenemci pri volitvah s samostojno listo do cela propadli. Sam dr. Seipel je že izjavljal, da prihodnji Einheitsliste ne bo več. Toda za zdaj pa se le še pogaja z njimi in hoče še skrbeti v njihovi družbi zopet vladno koalicijo, — ker drugega izhoda za zdaj ni. O kakoli koaliciji s socialisti ni govora zaradi odloč-

Važna vloga časnikaarjev

Izjave dr. Beneša o časnikaarjih in o mednarodnem položaju

Praga, 8. apr. (Tel. »Slov.«) Izvršni odbor mednarodne časnikarske federacije je končal svoja poročila o anketi o brezposelnosti časnikarjev in vprašanju mednarodnih časnikarskih legitimacij. Češkoslovaški zunanji minister dr. Beneš je v govoru na banketu izjavil: »Tisk potrebuje svobode, sreča pa je, da so v demokratičnih državah znameniti politiki obenem časnikarji; ti vedo, kaj je kritika, so lahko zmerui in izpopolnjujejo delo ministrov. Posebno v zunanji politiki je potrebna zavest odgovornosti. Češkoslovaška želi živeti v miru, in ta mir ojačati s sodelovanjem z drugimi narodi. V petih ali šestih

letih miru bo ta razvoj že jasno viden. Tudi Evropa bo potem v pravem tiru. V par letih bo odpravljeno vprašanje reparacij in izpraznitve Porenja in s tem bo dosežena konsolidacija in pomirjenje nemirov. Italija bo s pogodbo uredila svoje odnose z Jugoslavijo. V doglednem času bo urejeno razmerje razorožitve na morju in potem se bo lahko sklicala prva razorožitvena konferenca. Tudi v Rusiji se bo v nekaterih letih opazil razvoj v smeri sodelovanja z Evropo in bo tam prišlo do priznanja načel mednarodnega prava, ki veljajo za najboljša.« Dr. Beneš je končal: »To je moja verska izpoved.«

Za kršč. socialno-socialistično koalicijo

Ugoden potek pogajanj - Spopadi med Heimwehrovci in socialisti

Dunaj, 8. aprila. (Tel. »Slov.«) V parlamentu so se danes dopoldne začeli razgovori med strankami, da se vladna kriza konča še tekom tega tedna. Jutri bo vodstvo krščansko-socialne stranke skušalo razčistiti tudi osebna vprašanja. Še vedno prihaja v prvi vrsti v poštev dr. Gürtler, potem pa Heinel, nižjeavstrijski deželni glavar dr. Buresch, minister za socialno upravo dr. Resch, štajerski deželni glavar dr. Rintelen in bivši zvezni kancelar dr. Ramek. Vlada močne roke, morda pod vodstvom prosvetnega ministra Schmidta, skoro ne prihaja več v poštev, ker kažeta obe stranki voljo za sporazum, tudi socialni demokrati, s katerimi se bo kršč. soc. stranka pogajala jutri še nadalje. Notranja razorožitev je tudi zahtevala Landbunda, ki hoče, da

se na vsak način utrdi državna avtoriteta. Paralelno zahtevajo velenemci depolitizacijo državnih varnostnih organov z vojsko vred. Tudi velik del krščanskih socialistov se strinja z gospodarskim programom Landbunda, in je, kakor Landbund proti Heimwehrovcem. Voditelji Heimwehra skušajo proti tej tendenci delovati z grožnjami. V Beljaku je voditelj štajerskih Heimwehrovcev dr. Priemer pridigoval oborožen pohod na Dunaj in svaril meščanske stranke pred vsakim umikanjem pred grožnjami socialnih demokratov. V Kremisu je včeraj pri napadu Heimwehrovcev na dom socialnih demokratov prišlo do pretepov, pri katerih je bilo več oseb ranjenih.

Atentatorji na delu

Bombe v indijskem zakon. svetu - Poskušen atentat v Newyoru

London, 8. apr. (Tel. »Slov.«) V Alahabadu je neki mohamedanec ustrelil indijskega pisatelja Rajparja radi njegove knjige: »Veseli prerok«. Pri pogrebu je prišlo do velikih spopadov, v katerih je bilo ranjenih več sto oseb. Vojaštvo je moralo napraviti mir.

London, 8. aprila. (Tel. »Slov.«) Na seji indijskega zakonodajnega zbora v Novem Delhiju sta bili danes v galeriji vrženi dve bombi, ki sta eksplodirali v sejni dvorani in razdejali 3 sedeže v dvorani. Med člani zborovanja je bilo več ranjenih, med drugimi finančni član indijskega zakonodajnega sveta sir Georges Schuster, poslanec indijskega centralnega odbora Roy in tri druge odlične osebnosti. Voditelj Simonove komisije Georges Simon, ki je bil na galeriji, je ostal nepoškodovan. Policija je zaprla takoj vse izhode in se je posrečilo prijeti atentatorja, dva Indijca, ki sta dejanje priznala. Obenem z bombami so bili vrženi v dvorano tudi komunistični letaki z napisom: Indijci, socialistično-

republikanske armade! Seje zakonodajnega zbora so bile odgojene do četrtega. Do sedaj se ni ugotovilo, ali je atentat bil naperjen proti voditelju Simonove komisije, ki se že dalj časa nahaja v Londonu, da proučuje ustavna vprašanja, ali pa le zato, da se prekinjejo razprave o novem zakonu, ki predvideva odredbe za varstvo javne varnosti in o katerem se sedaj razpravlja.

Newyork, 8. apr. (Tel. »Slov.«) Na glavni točki v Newyoru je v soboto ponoči dospel paket za guvernerja Roosevelta kot bomboniera, ki je bil oddan na nekem predmestnem newyorškem poštnem uradu in v katerem se je nahajal peklenski stroj. Vžigalna vrstica je bila vžgana, k sreči pa jo je poštni uradnik še pravočasno odstranil. Če bi paket eksplodiral, bi napravil silno škodo. Ker je v soboto ponoči pogorela tudi stanovanjska hiša Rooseveldovega zeta v Tarytovnu, se smatra, da je poskušan atentat maščevalno delo razbojniške tolpe.

Težave z nemškimi reparacijami

Pariz, 8. aprila. (Tel. »Slov.«) Na konferenci strokovnjakov se niso našli izhoda iz zagate. Danes dopoldne so se vršili razgovori od delegacije do delegacije, in sicer brez Nemcev. Dognalo se je, da delegacije zaveznikov niso ničesar vedele o zahtevah drugih in da so bili vsi presenečeni radi višine skupne vsote. Nekateri listi imenujejo to postopanje komedijo, drugi pa napadajo Owen Younga radi njegove pasivnosti, da je odgovoren za sitno situacijo. Splošno se ugotavlja, da bo treba zahteve zelo znižati. Danes popoldne je bil v prisotnosti ameriškega predsednika nov razgovor med šefi delegacij iz Nemčije, Anglije, Francije, Italije in Belgije.

Produkcija sladkorja pred Društvom narodov

Zeneva, 8. aprila. (Tel. »Slov.«) V gospodarskem odboru Društva narodov je bila danes razprava o produkciji sladkorja. Državni tajnik Trendelenburg je poročal o mnenju strokovnjakov, da bi sedanji konzum lahko porabil prebitek produkcije sladkorja, če bi se produkcija mogla stabilizirati. Gospodarski odbor je sklenil prirediti anketo producentov sladkorne pese, katere se bodo udeležile Nemčija, Italija, Češkoslovaška, Jugoslavija, Poljska, Francija, Holandska, Belgija, Anglija in Rumunija.

Newyork, 8. aprila. (Tel. »Slov.«) Namerala ekspedicija na severni pol v podmornici se je morala odgoditi do septembra 1930.

tiče novelizacije zakona o zaščiti najemnikov, tedaj pride baje vlada — močne roke. Kako si to predočujejo, mi res ni znano. Za svojo osebno sem prepričan, da bo to pljuska v vodo.

In pridejo končno nove volitve, a takrat plačajo račun največ — velenemci. V novem parlamentu jih ne bo več, vsaj ne toliko, da bi kakorkoli prihajali v poštev pri sklapljanju večine in volitvi vlade.

Take šanse se zdaj kažejo za velenemce, in menim, da se prav nič ne varam. Mi Slovenci pa nimamo nikakega razloga, da bi obžalovali ta krah nekdanj nam najbolj sovražne nemške stranke.

Slovenska senzacija „Novosti“

Kakor je že poročal »Slovenski list«, so se včerajšnje zagrebške »Novosti« proslavile s posebno slovensko senzacijo. Na uvodnem mestu so namreč objavile »Novosti« veliko vest, da bodo nastale vsled združenosti Slovence velike osebne spremembe v Sloveniji. Tako bosta oba sedanja velika župana odstopila, na njih mesto pa pride ali dr. Baltič, ali pa dr. Goršič. — Za oblastne komisarje pa bi bila imenovana ali g. Ivan Hribar ali pa — dr. Zupanič.

Resnici na ljubo moramo povedati, da smo to vest prejeli že tudi mi, nismo je pa hoteli objaviti, ker je bila datirana iz Ljubljane, dne 1. aprila.

Sicer pa radi priznamo, da je kljub temu vest »Novosti« bila v Ljubljani živahno komentirana, seveda pa na zelo različna načine.

Pogajanja z Bolgarsko

Nedeljsko sofijsko »Utroč« objavlja iz informiranih krogov to vest:

Bolgarski politični krogi so odklonili jugoslovansko zahtevo, da se ustanovi na bolgarskem ozemlju vojna cona v širini od 20 kilometrov. Enako so odklonili predlog o odkupu dvolastniških posestev. Ustanovitev cone ne dopuščajo baje načela mednarodnega prava. Izjemno bi se moglo to storiti samo po sporazumu med dvema državama, ne pa da bi se to Bolgarom vsililo.

Kar se tiče eksproprijacije in odkupa dvolastniških posestev, prepoveduje bolgarska ustava izročevanje bolgarskega ozemlja tuji državi, če ni izrekla svoje soglasje Velika narodna skupščina. Razven tega pa je pri velikem navalu beguncev odkup dvolastniških posestev nemogoč tudi iz finančnih vzrokov.

Nedeljski sofijski »Dnevnik« pa piše pod naslovom: »Pirotski rezultati v nevarnosti« to-le:

Proti ratifikaciji pirotskih protokolov sta nastali dve težki oviri. Jugoslovanska vlada vztraja na tem, da se sprejme predlog srbskih delegatov v Pirotu, da bi se ustanovila vojna cona v širivosti 20 km od Vidina do Petriča, kjer bi vladalo stalno obsedno stanje, kakor je to na srbski strani. Nadalje, da bolgarska vlada sprejme predlog o ratifikaciji dvolastniških posestev in sicer še pred ratifikacijo pirotskih protokolov. Srbske zahteve bi pomenile ne samo ohranitev obsednega stanja v petriškem okraju, temveč razširjenje obsednega stanja na druge okraje. Ze v Pirotu so naši delegati odbili ta predlog, smatrajoč ga za čisto notranjo vojaško-politično zadevo, ki jo je mogoče izvesti le na jugoslovanskem ozemlju, ne pa tudi na bolgarskem. Mednarodno pravo ne pozna take cone, ki bi jo morali sprejeti. Predlog je nesprejemljiv celo za obmejne reke, še bolj pa za ozemlje.

Kar se pa tiče likvidacije dvolastniških posestev, ne obstoje v pirotskih protokolih nobene pravne odredbe, ki bi Bolgarsko obvezale k sprejemu. Bolgarska vlada je sporočila jugoslovanskemu poslaniku g. Nesiču, da nove zahteve, ki jih je postavila jugoslovanska vlada kot pogoj za ratifikacijo pirotskih protokolov, nasprotujejo duhu ter protokolov o zboljšanju razmerja med Jugoslavijo in Bolgarsko, kakor tudi bolj človekoljubnemu postopanju z dvolastniki.

Drobne vesti

Sestanek Bethlen-Grandi.

Dunaj, 8. apr. (Tel. »Slov.«) Madžarski ministrski predsednik grof Bethlen je imel, kakor se čuje, sestanek z italijanskim državnim podtajnikom Grandijem v Pelagiu, morda z vednostjo Chamberlaina.

Rim, 8. aprila. (Tel. »Slov.«) Načrti za papeževe znamke se bodo v kratkem predložili papežu v odobritev. Znamke bodo imele šest vrednosti z razgledi vatikanskega mesta in z napisom »Poste Vaticane«.

Tirana, 8. apr. (Tel. »Slov.«) Kralj Zogu je imenoval za načelnika svoje vojaške pisarne s činom divizijskega generala dosedanega italijanskega vojaškega atašeeja v Tirani brigadnega generala Palania.

London, 8. aprila. (Tel. »Slov.«) Ibn Saud je zmagovito končal versko vojno proti voditeljem Vahabov na meji Iraka. V neki bitki je bil Fejzal ranjen, njegov sin pa ubit.

Zagrebske vesti

Zagreb, 8. aprila. (Tel. »Slov.«) V aferi umora Slegla se vodi energična preiskava naprej. Policija se je prepričala, da je bila dosedanja smer preiskave napačna in da je treba iskati krivca v drugi smeri. Policija je aretirala večje število omladincev, med temi večje število akademikov.

Krški škof dr. Srebrnič je danes prispel v Zagreb v zadevah svoje škofije. Tu se bo mudil več dni.

Novosadska vremenska napoved: Oblačno, deloma jasno, zmerni severozapadni vetrovi.

Dunajska vremenska napoved: Boljše in milejše vreme, v severnih Alpah še izpremenljivo in zelo oblačno, temperatura nekoliko pod normalo. V južnih Alpah izpremenljivo, večinoma pa jasno.